

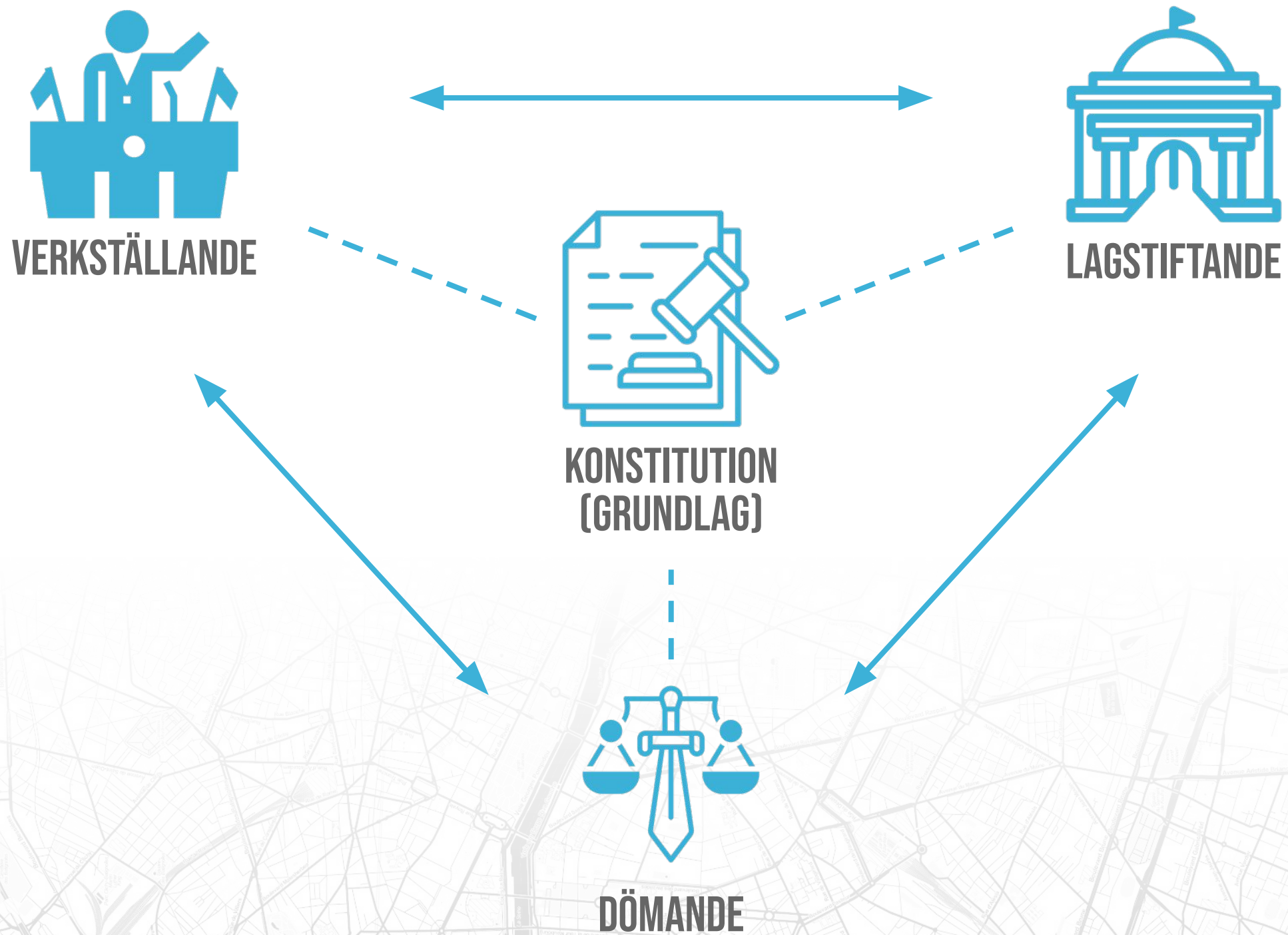
MAKTDELNING & KONSTITUTIONALISM

Demokratiska samhällen baseras på en konstitution och en tydlig uppdelning av makten.

MAKTDELNING & KONSTITUTIONALISM

Demokratiska samhällen baseras på en konstitution och en tydlig uppdelning av makten.

MAKTDELNING & KONSTITUTIONALISM

Demokratiska grundprinciper

Montesquieus maktodelningslära och konstitutionalism är två centrala idéer inom politisk teori som har haft stor inverkan på utvecklingen av moderna demokratier. Båda dessa byggstenar begränsar möjligheten att inskränka individens frihet och ökar chansen att demokratin överlever trots val av en auktoritär ledare.

Konstitutionalism

Konstitutionalism innebär idén att makten begränsas av en konstitution – grundlag – som fastställer statens maktbefogenheter och medborgarnas rättigheter.

En konstitution skapar ett ramverk för hur makten ska utövas och förhindrar godtyckliga beslut. Konstitutioner är svårare att ändra än vanliga lagar. I Sverige krävs två riksdagsbeslut med ett val emellan för att ändra grundlagen. I många andra länder är konstitutionen ännu svårare att ändra, vilket försvårar avskaffandet av demokratin i en krissituation.

Maktodelning

Montesquieu, en fransk filosof på 1700-talet, föreslog att den politiska makten bör delas upp mellan tre grenar – den lagstiftande, verkställande och dömande makten. Dessa tre delar kan i allmänhet blockera de andras beslut och behöver vara överens för att genomföra större förändringar. Syftet med detta är att förhindra maktmissbruk och tyranni genom att skapa ett system där de olika grenarna balanserar och kontrollerar varandra. Detta system är centralt i många demokratiska konstitutioner och fungerar som ett skydd för individens friheter och rättigheter.

Vissa länder, som USA och Frankrike, är byggda utifrån en tydlig maktodelningsprincip. I Sverige är maktodelningen inte lika tydlig. Sveriges parlamentariska system kan sägas följa folksuveränitetsprincipen, som innebär att riksdagen har den högsta beslutande makten och även kan avsätta regeringen och (i teorin) stifta lagar som går emot grundlagen.